

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A szent korona ünnepe.

Sokan vagyunk, akiknek szívéből ma sóhaj száll Róma felé. Sokan, talán csekély kivétellel az egész Magyarország, Róma felé tekintünk, ahol a szent korona adományozójának emlékét avatják fel szerencsés honfitársaink, akiknek megadtatt, hogy erre az ünnepélyre záródolhattak.

A magyar szent korona küldését ünneplik a keresztény világ fővárosában. A magyar szent korona küldője utódjának mutatják be annak a nemzetnek a hódolatát, amely nemzet annyit köszönhet a koronáját övező glóriának.

Jámbor legenda azt tartja, hogy angyali intelemre küldötte II. Szilveszter pápa szent Istvánnak a koronát. Álmában angyal jelent volna meg a pápa előtt és figyelmeztette, hogy a koronát, melyet a lengyel fejedelmek szánt, ne neki, hanem Istvánnak, a magyarok fejedelmének küldje, akinek követői másnap meg fogják látni. És valóban, másnap követek jöttek a pápa elé távol Pannóniából. Elmondották, mit tett a pogány magyar nép megtérítéséért annak fejedelme, István, és koronát kértek fejére, áldást munkájára. A pápa megadultan hallgatta a követeket s miközben a koronát átadta, felkiáltott: »Engem apostolinak neveznek, de a ti fejedelmek magaz az apostol!»

Gyönyörű legenda, amelyből azonban a történelem is kiveszi a maga részét. Történelmileg nem is vitatható tény, hogy szent István valóban a pápától kapott koronát és hogy ez a pápától kapott korona a felső része a mai magyar szent koronának. Rómából kaptuk a királyság jelvényét akkor, mikor a német császárság éppen egy nagy világbirodalomról ábrándozott s a lengyel államot is mintegy hűbéri viszonyba tudta magával összekapcsolni. Ugyanaz a pápai hatalom volt adományozója a magyar koronának, amely a római császári koronát is adományozta. A magyar monarchia tehát már születésénél egyenrangúnak jelentkezik a világ akkori első méltóságával, a római császársággal.

Jó ezt nekünk fennen hirdetni, Ró-

mában és mindenütt büszkén vállalni!

Akkor a római császári koronától kellett a magyar királyi korona függetlenségét megóvni. És az a császári korona fényesebb volt minden más későbbi császári koronánál. Hozzákapcsolódott a római világbirodalom káprázatos hagyománya s a kereszténységnek a vértanuk párolgó véréből fölemelkedő dicső-ége. Benne volt a hatalom, a nagyság, a szentség és a civilizáció. Augustus és Nagy Konstantin, Marcus Aurélius és Nagy Károly neve ragyogott le róla és büvölte hódolatára a világot. Mikor már régen megdőlt a római világbirodalom, a római-német császárság még mindig fennállott és birodalom nélkül, hadsereg nélkül megtartotta elsőségét és igényét a világ uralmára.

És hová lett ez az akkor olyan nagy hatalmú, nagy tekintélyű fényes korona?

Bécsben őrzik a császári kincskamrában, egyéb történelmi emlékek közt. Nem messze van Bocskay István királyi koronája, melyet a török szultán adott neki. Történelmi emlék, muzeumi leltári tárgy egyik is, másik is és az egykor a magyar állam függetlenségére oly féltelmes római császári koronának ma nincs nagyobb politikai jelentősége, mint Bocskay István süvegformájú koronájának. Egyikkel sem koronáznak már senkit.

Szent István koronája ellenben ma is élő állam szimbóluma, ma is tényező, ma is sértetlen fényben ragyog!

Ma egy másik császári koronától feltűnik első szent királyunk koronáját. Ismét alakult szomszédunkban egy korona; császári az is, egyező a régivel, a muzeumba került nemcsak cimben, hanem abban a törekvésben is, hogy a magyar szent koronát fényével elhomályosítsa, ha lehet, egészen meg is semmisítse. Jögcime nincs rá semmi. Korára nézve kiskorú gyermek a mi koronánk ősi időkbe visszanyúló dicsősége mellett. A napoleumi időkben, vereségek, csúfos futások közepette született s tehetetlenül kísérletező rövidlátó államférfiak és megvert generálisok hosszú, dicstelen sorozata kísérte eddigi pályáján. Fényét az

uralkodócsalád személyes tekintélyétől veszi kölcsön és alapja nincs a nép szeretetében épp úgy, mint a hogy nincs a múlt századaiban. Viharokat aig próbált és a mikor próbált, gyengének bizonyult. De azért álmiai vannak, merész és nagy álmiai: hatalmának kiterjesztés a Kárpátoktól le az Adriáig és a Bocche di Cattaróig, talán Szalonikiig!

Mintha a gyors növesű, de gyenge napraforgó arról ábrándoznék, hogy árnyékba borítja a mellette évszázadokon át felnőtt, hatalmas tölgyfát!

A magyar szent korona kilencszázados múlttal maga mögött és egy nagyra hivatott nép szeretetének talajában birva gyökerének biztos alapját, ezekre az álmódosításokra a tölgyfa biztos öntudatával tekinthet le. Láttunk mi már különböző vitézeket is és megküzdöttünk erősebb ellenfelekkel. A római-német császári korona, a görög korona, a török szultánok gyémántos koronája sokkal féltelmesebb volt reánk nézve. És az első kettő muzeumba került, a harmadik pedig remegve inog a kései utód fején és senki sem tudja megmondani, mikor jön egy erősebb szél, mely szent István koronájának most már elgyöngült sztabuli ellenfelét szintén a muzeumi leltárba iktatja! Nem hiába van rajta Krisztus és az apostolok képe a mi koronánkon s nem hiába ékeskedik az a szent és apostoli címeikkel. Mint valami felsőbb lény, felülemelkedik az idők viharain s irigy és ádáz ellenségei göggyének megaláztatásában látja jövőjének legszebb zálogát.

Hol szent Péter sirba téve, ott jelennek meg ma Szent István nemzetének képviselő. Emléket avatnak föl, melyet egy művészlelkű magyar főpap, Fraknoi Vilmos állított a szent korona adományozójának. II. Szilveszter pápának. Annak a nagy pápának, akinek ez az egy ténye évezredekre kiható, világtörténelmi jelentőségű lett, nekünk pedig nemcsak a királyság, hanem a független királyság jelvényét adta. Szent képek vannak e jelvényen, angyali legendát kapcsolt hozzá a jámbor hagyomány s apostoli nyomokon jelölte ki utját szent Péter és szent István egyesült szelleme.

Nagy alkalmi kiállítás! Megérkeztek az összes ujévi szebbnél-szebb gyermekjátékok, ajándék- és disztárgyak, melyek már kivannak állítva a vevő közönség megtekintésére. A mai naptól kezdve az alkalmi vásár megkezdődött. Az idén különös olcsó árakat élvez a vevőközönség.

Friss és Társánál

Korona és fillér-bazár, Nagyvárad.

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

A nagy idő emlékének megújítása ujtsa meg a nagy idők hagyományait is! Áradjon szét e nemzetben és annak minden igaz fiában az az apostoli és magyar szellem, melynek ma Rómában hódolnak! A magyar korona a magyar állam jelképe s a mint ez a korona ma a világ egyik legrégebbi koronája, úgy országunk is egyik legrégebbi független keresztény országa a földkerekségnek. Szégyen volna, ha a magyar ősi korona fényét elhomályosítani engednék kései irigy szomszédok által, de épp olyan szégyen volna, ha feladnák e koronának és ez országnak dicső apostoli hagyományait. Angyali üzenetet várunk ismét Rómából, üzenetet, mely felrázza ennek az országnak jobb fiait, hogy egyesült erővel harcra is kész munkával régi dicsőségébe állítsuk vissza az apostoli szent korona glóriás függetlenségét, Magyarországnak, szentek és hősök országának apostoli és nemzeti hagyományait.

*

A politikai helyzet.

A király nem jön Budapestre. Nem pedig azért, mert dolga nincs. De itt lesz azon a napon, amelyen az új országgyűlést meg kell nyitnia. Még pedig június hó 22-én. Khuen gróf miniszterelnök állapota most már teljesen kielégítő. De annyira még nem javult, hogy a miniszterelnök palotájából távozhassék. Kezelő orvosának rendelkezését szegi meg már akkor is ha egy napra Bécsbe rándul s nem bizonyos, hogy Roosevelt fogadtatásának tisztségét nem lesz-e kénytelen átruházni Hieronymi Károly miniszterre.

Az országgyűlés összehívása.

Az új országgyűlés összehívása május tizedikén fog megtörténni. Az 1874: XXXIII. t.-c. 56. §-a értelmében ezen a napon teszi közzé gróf Khuen miniszterelnök belügyminiszteri mi-

nőségében azt a körrendeletét, amelyben megállapítja az új választások időpontját. Ez a miniszteri rendelet, amely az összes tvhatságoknak szól, ahhoz a királyi kéziratához kapcsolódni, a melyet ugyanakkor publikálnak és amely az új országgyűlést június huszonkettedikére hívja össze. Az választások tehát június elseje és tizedike közötti tíz nap alatt fognak lefolyni.

Új miniszterek és államtitkárok.

Mint értesülünk, a jövő heti minisztertanácsban, amely után Khuen Bécsbe utazik, az új országgyűlés összehívásának formalitásain kívül, meg fognak állapodni a még üres miniszteri és politikai államtitkári állások betöltése iránt.

Hír szerint a király személye körüli miniszter mégis báró Jósika Samu lesz, míg a horvát miniszterre Rakodczay Pált szemezték ki. A politikai államtitkárságokat, így töltik be: homvédelem báró Solymossy Ödön, pénzügy báró Lévy Lajos és kultusz Návay Lajos. Ezekkel a kinevezésekkel befejeződik a kormány kiegészítése.

Hazai mandátuma.

Politikai körökben élénk érdeklődést keltett az a körülmény, hogy míg az összes miniszterek és állami károk három-négy helyen is jelöltették magukat, Hazai Samu honvédelmi miniszternek jelöléséről egyáltalában nincsen szó. Mint értesülünk, Hazai honvédelmi miniszter nem is fog fellépni, még pedig abból az egyszerű okból, mert *választói jogosultsága*. Az ideai választókat ugyanis a múlt esztendő első felében írták össze, akkor pedig Hazai tényleges állományú tábornok volt s minthogy a katonáknak nincs szavazati joguk, őt sem vették föl a választók névjegyzékébe. Miután pedig képviselő csak választói joggal bíró lehet. Hazai nem lesz tagja a képviselőháznak.

Közös miniszteri értekezlet Budán.

Félhivatalosan jelentik, hogy e hó 21-én a miniszterelnöki palotában közös miniszteri értekezlet lesz, amelyen a közös minisztereken kívül magyar részről Khuen-Hederváry Károly gróf miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter; osztrák részről: Bienerth báró miniszterelnök és Bilinski pénzügyminiszter

vesznek részt. A miniszteri értekezlet a közös költségvetés tervezetével foglalkozik.

Kristóffy Biharban.

A nagyváradi szocialista párt elhatározta, hogy meghívja Kristóffy Nagyváradra. A szocialisták Kristóffy vezetésével azt fogják elhatározni, hogy a megyében támogatni fogja mindazon függetlenségi jelölteket, akik az általános választói jog mellett fognak állást foglalni.

A miniszterelnök cikke.

Khuen-Hederváry Károly miniszterelnök ma cikket írt a »Magyar Nemzet«-be A legközelebbi jövő problémája címén.

A cikk mindenekelőtt megállapítja, hogy a folyton kiújuló obstrukció és azután a koalíciós politika hová terelte a parlamentárizmust. Ebből a következő konzekvenciát vonja le:

— A függetlenségi párt sem maga, sem tud kormányozni, ha többségen van, mert programja gyakorlatilag ki nem vihető, sem másokat nem enged kormányozni, ha kisebbségen van, mert a parlamentáris kormányzást lehetetlenné teszi az obstrukcióval. A parlamentárizmus szervezete nyilvánvalóan nagy és súlyos betegségben szenved és most a magyar nemzetre az a nagy és valóban magaslatos feladat néz, hogy ezt a betegséget gyógyítsa.

— A parlamentárizmus és erőforrása a nemzet. Ehhez az erőforráshoz kell folyamodnunk a létező betegség gyógyítása végett. A parlamenti tényezők között megbomlott az egyensúly, a többség akarata nem érvényesült, a kisebbség meg nem gyakorolta az ellenőrzést, mert ha egyszer a parlament nem működhetik, akkor összeomlik minden, a többség is, a kisebbség is. A nemzetre tehát a legközelebbi választás alatt az a feladat hárul, hogy adja vissza a 67-es alapnak, mint ezidőben egyedül posszibilis gyakorlati politikanak, az elvesztett többséget és terelje vissza a függetlenségi pártot a régi medrébe, vagyis arra a magas színvonalra, ahol régebben Irányi, Helfy és Simonyi Ernő állottak. Erről a magaslatról hirdessék tovább is a nemzet ideális polii-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Négyből — öt.

Irta Kiss Béla István.

A bodonosi határdomkot husvétra virradóra megásták. Az ásás helyén ott maradt egy régi cserépedény. A plébános, a Muki kántor meg a falu apraja nagyja, kik a csodás hír hallatára már kora reggel a helyszínén megjelentek, nyilvánvalónak látták, hogy az edényből biz' valaki elvitte a pénzt.

Néhány darab ezüst pénz feküdt az árokparton.

No, már a kincset elvitte valaki az bizonyos, azért már kár is a beszéd, csak hogy ki vitte el?

Ott volt minden számottevő ember. A sok fejtörés oda lyukadt ki, hogy a kopaszfejű harangozó az öreg napjaira gyűjtött kis észével kiokoskodta s mindjárt ki is mondotta: a ki elvitte, jól tette!

A plébános ur tíz fillérenként váltott át négy darab régi pénzt. — amit egyik másik a göröngy alól felkotort, — aztán összebujt a kopasz képű Muki kántorral s műértőleg bírálgatták a pénzek születési évét.

A többiek ezalatt sopánkodva álltak körül a megrabolt lyukat. Az öreg Borákné meg a harangozó körmükkel ásták tovább a gödröt, de biz, a fazék fenekének nyoma alatt szürkés agyagnál egyebet nem találtak. Hiu munka hasztalan fáradozás.

— Hej, hej — nyögé a harangozó, ki életének nagyrészét kincskereséssel töltötte el, — az ördög is csak az ő cimborájának kedvez.

— Akit a jó isten meg akar verni, hát az eszélt veszi el, — szólt Borákné,

— Hányszor láttam én itt felvetődni a lángot, — de hogy ástam volna? No, arra nem vitt rá a lelkiismeret.

— Nem szegény embernek volt az szánya, — szólt Kalmár György, a bognár. — A varju is oda száll, ahol többen vannak. Igaz-e Gasparik Ferkó?

Gasparik Ferkó, cipész mester, aki eddig csak a plébános ur suttogására ügyelt, szinte összeresztett nevének ezen nem várt említésére.

— Mit tudom én? Mintha bizony én vittem volna el a pénzt! Sohse léphessek tizenkettőt, ha...

— No csak ne tagadja, mert rátaláljuk fogni, hogy atyafiságban van az ördöggel!

— Több ész kéne ahhoz! — mondja egy másik.

E közben a plébános ur nagy szentenciáját hallgatva ballagtak vissza a faluba. Nagy sopánkodva hagyta el a gödröt a harangozó és kimért léptekkel haladt a toronyba elsőt harangozni.

— Gondolja, hogy sikerülni fog? — kérte Muki kántor a plébánost.

— Annyi bizonyos, hogy meg nem állok fél uton.

— A viszontlátásrai

A urak szétmentek, Kalmár György, a

bognár pedig be akart térni a Rongyos Icig pálinka mérőjébe egy kis sziverősítére s akkor vette észre, hogy a sekrestyébe tévedt,

Milyen bolond tévedés!

A fazék hetyét pedig még akkor is turta-turta Borákné, — váltig reménykedve, hogy ha már az öreg kincset meg a fiát, meg nem kaparinthatja is, talán az unokájával találkozik.

Délre járt az idő, mikor Borákné a helyszínről távozott. Elsőnek találkozott a harangozó ángyával.

— Hallotta-e már kend az ujságot? szólt a harangozó ángya.

— Hogy a határt megásták? Uisz most vánszorgok haza a lyuktól. Ott kapargattam hajnal óta a fazék helyét

— Hát a pénzt ki vitte el?

— Há'sze azt jó volna tudni!

— No pedig megtodjuk azt délután. —

A plébános ur létánia után megmondja.

Mire vége volt a litániának, úgy tele volt a faluháza udvara, hogy a plébános ur alig volt képes helyére vánszorogni buzgó hallgatóitól.

Ott állt a sánta takács mellett Gasparik Ferkó, utána Borákné, meg a takács ángya, mellette a rangozó, aztán sorban, valamennyi csizmadia, szürszabó, meg minden rendű és rangú polgártárs, kiki a maga élete párjával.

Gasparik Ferkó, a cipész, úgy találta, hogy az összeszorulás nem éppen kellemes dolog. Voltak pillanatok, mikor olyan gondolatok is megmozdultak benne: nem jobb volna-e ott-

káját, ott villogtassák tovább is a nemzeti függetlenség eszményképeit. De ne szálljanak alá a mindennapi politika küzdőporondjára, mert itten a gyakorlati életért foly a küzdelem, a gyakorlati élet problémáinak pedig épp úgy meg van a maguk létjogosultsága, mint meg van a nemzeti ideálnak.

A cikk érthető feltűnést keltett politikai körökben és igen sokat kommentálták.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

A városi közgyűléseken, úgy látszik, felnyulnak a régi idők, mikor a politika uralta a helyzetet s zavarta fel a kedélyeket.

Tegnap mindjárt a gyűlés elején hatalmas vita kerekedett Gábel Jakab indítványa felett, amelynél megbotránkozás és részvét kifejezését javasolta a tanács a parlamentben március 21-én történt botrány felett.

Senki sem szólott a botrány védelmére, de a függetlenségi időszerűtlenné, tapintatlannak találták a dolognak idő utáni bolygatását s egyszerű politikai heccnek bélyegezték.

A többség azonban a javaslatot elfogadta s ezáltal vélte a már bebegedt sebek gyógyítását.

A hosszú politikai vita miatt kevés idő maradt a többi, fontos városi ügyeknek s így csak 7 ügyet tárgyaltak le. A többi 30-ra ma pénteken kerül a sor.

A közgyűlés lefolyása egyébként a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt.

A törvényhatósági bizottság tagjai nagy számmal voltak jelen.

A közgyűlés a polgármesteri jelentés előterjesztésével vette kezdetét.

A jelentésnek a közigazgatás március havi állapotára vonatkozó érdekesebb adatait már közöltük.

Felemlíti még a jelentés, hogy a város főorvossává dr Mayer László neveztetett ki.

Részvételt emlékszik meg a jelentés Ováry Lajos biz. tag és Szabó Gábor I. o. rendőrbiztos elhunytáról.

A jelentést tudomásul vették s Ováry Lajos és Szabó Gábor emlékét a közgyűlés jegyzőkönyvébe iktatták.

A parlament megróvása.

A napirend előtt dr Hoványi Géza emelkedett szólásra s indítványozta, hogy Gábel Jakabnak póttárgyként felvett indítványát vegyék tárgyalás alá soronkívül.

Dr Adorján Emil nem csatlakozik az előtte szólóhoz, mert sokkal fontosabb ügyek vannak felvéve a tárgysorozatba a Gábel Jakab politikát szolgáló indítványánál.

Balogh Döme furcsának találja, hogy a politikai párt ilyet forsziroz, holott máskor fontos kérdésben sem jártak így el.

Hlatky Endre főispán kijelenti, hogy a jövőben csak az esetben ad helyet a napirend változtatásnak, ha ez iránt a polgármesteri jelentés után tétetik indítvány, nem pedig az ügyek tárgyalása közben.

A többség Hoványi Géza dr indítványához képest a Gábel Jakab indítványát vette soron kívül tárgyalás alá.

A tanács Gábel Jakab indítványát azzal terjeszti elő, hogy a közgyűlés a parlamentben történt botrány felett megbotránkozását s a megsérlemezett miniszterekkel szemben elkövetett inzultus felett részvétét fejezze ki.

Dr Adorján Emil az indítványban említett incidens az országban elbiráltatott; egy párt, egy ember sem azonosította magát vele. A parlamentben szabadon beszélhetnek s még szóval sem szabad azt korlátozni. De ebből politikai tökélet kovácsolni nem szabad. Nem tér ki a politika elől, hol ennek helye van, de a város közgyűlésén városi ügyeket tárgyaljanak. A polgármester ezelőtt pártkonferenciát hívott össze a béke örve alatt s most 24 óra alatt a bizalom pártjára áll. A részvétnyilatkozat profanálása az indítvány, mert az a kancsal mérsáros részvéte és számításból ered. Ez furcsa részvét. Európaszerte elvadulás van a parlamentben, ennek oka a rossz nevelés. A tanítóknak nem bottal, virgáccsal, hanem szellemmel kell tanítani. Szótöbbséggel hozott részvét ez csak. Az indítvány céltalan, semmi jó következménye nem lesz, ezért azt nem szavazza meg.

Gábel Jakab a közbeszólásokra megjegyzi, hogy indítványát semmi mellékszempontok nem vezették. Azt hiszi, hogy az iskolai brutalitások ő reá vonatkoztak. Ezt nem fogadja el. Nagy zajban beszél arról, hogy a tintatartók nem is

a kormányznak, hanem Justh Gyulának voltak szánva.

Dr Stokker József politikai heccelődésnek tartja az indítványt, az csak politikai célokat szolgál. Sajnálja, hogy pár évi politikai türelmeség után ez a szerencsétlen indítványa idekerült. Történeti elmefuttatás után rátér az indítvány tárgyaira s itt keresni kell, mik voltak az okok az inzultusra. A miniszterelnök oly cinikusan tekerte ki a törvények értelmét, hogy ez keltette fel a felháborodást. Szükség volt az indítványra? Pár év óta béke volt s most újra feléledt a bizantinizmus. Most legyünk ellenségek azért, mert Gábel Jakab érdemeket akar szerezni felfelé. Az indítvány azt a célt szolgálja, hogy ne legyen meg a biggadság a többi tárgyakhoz. Ha azt nézzük, mik voltak okai az inzultusnak, azt látjuk, hogy az, mert 400 év óta mindég Khueneket küldték a nemzet nyakára. Térjünk napirendre az indítvány felett.

Sas Ede szerint nem ildomos, nem tapintatos ebben a teremben a politikával a kedélyeket felzavarni. Mindenki elítéli az incidenst, ennél tovább ne menjünk. Adorján Emil indítványát fogadja el.

Balogh Döme tapintatlannak tartja az indítványt.

Szavazásra került a sors 47 szóval 22 ellenében a tanácsnak Gábel Jakab indítványára vonatkozó javaslatát elfogadták.

A központi választmányba a többség dr Adorján Ármint választotta be.

A tanítók házának telke.

A tanács előterjesztést tett, hogy a tanítók háza részére a Rulikovszky-uton adjon a város 4 házhelyet az utvonalt mentén.

Rimanóczy Kálmán nem fogadja el a javaslatot, hanem egészen hátul, a kaszárnya mellett adjon a város helyet a tanítók árvaházának.

Gábel Jakab szerint egyik tervezet sem jó a tanítók árvaházának. A Bunyitay-ligeten van erre megfelelő hely.

Miskolcay Barna ellenezte, hogy a Bunyitay-ligeten adjanak helyet a tanítók árvaházának.

Dr Moskovits József amellett érvel, hogy a Rulikovszky-uton, de nem a drága főutvonaltban adjanak helyet a tanítók házának, hanem a belső telkekből.

Dr Hoványi Géza szintén örömmel ad he-

hon? Hanem mikor ennyire gondolt, hirtelen meghökkent. Igen rossz szokása volt. Ideges ember lévén, néha el elszólt magát:

Olykor önkénytelenül körülnézett, merre osonhatna el észrevétlenül; azonban a kíváncsiság, a pénztudomány iránti szomj megint csak belenyugtatták helyzetébe. Nagyon égett benne a vágy azon különös ismeretek iránt, melyek segítségével az ilyen régi pénzek csodálatosan értékesíthetők. Ki tudja? hátba még valamikor szüksége lenne erre a tudományra?

Egyszerre elállt a zugás, a mozgás; a hangos és titkos gondolatok megfeneklettek. A plébános ur föllépett a mosoláb és ól-ajtóból rögtönzött szöszékre s beszélni kezdett.

Hogy mit beszélt, azt virtus volna mind leírni; mer olyan gyöngyen, olyan talpraesetten, olyan ék s hangon mondta el, melyhez Muki kántor gyönyörű bőgőhegedű hangja csak kismiska.

A plébános elmondta, hogy a talál pénz egy olyan római császár idejéből való, kiről a történelem alig tesz említést.

— És ez — mondá a plébános — azon embertársunk érdeme, aki ezt a határban megellete.

Gasparik Ferkó olyan mozdulatot tett erre a szóra, hogy a sánta takács kénytelen volt hegyes könyökével észre téríteni.

— Még utóbb az ember nyakába ugrik ez a zsvány, — mondá a takács a mellette álló szomszédjához.

Mikor a plébános ur belemeledett a régi pénzek tudományos magyarázásába, leadta a négy darab ezüstpénzt haligatónak, hogy kéz-

ről-kézre adva ismerjék meg sorban mindnyájan.

Most a cipész kezébe került. Reszkető örömmel forgatta a négy darab pénzt élére, lapjára.

Megvizsgálta minden porcikájukat, elejétől hátuljáig; megtapogatta, van-e recéje a kerületnek, van-e kampós orra a császárnak; merre van fordulva ábrázattal: jobbra-e vagy balra?

Gasparik Ferkó ugy cselekedett, mintha lecsuszott mándliját akarná feligazítani vállára s úgy egy pillanatra eltűnt két kéz és négy pénz! Talán elnézte volna jó ideig, ha az a zsémbes sánta takács rá nem kiált:

— Adjá már odább a császári képeket! Vagy talán megeszi őket a szemével?

Gasparik Ferkó megijedt, ugyannyira, hogy odébb adta mind az — öt darabot. Az öt darabot, igenis! Mert hogy, hogy nem, de megessett, hogy a négy ezüst pénz ötre szaporodott.

A cipész észrevette a pogány esetet, de már akkor a takács kezében volt az ötödik jószág is, — ki szörnyű hatalával árulta el fölfedezését: hogy ime, a cipész mándlija alatt megszapordott a tallér.

A cipész szabódott, hogy ő nem tud róla, semmit, hogy a sánta takácsnak, nem tudja mi baja vele, hogy kötözködjék az öreg apjával, hogy ő reá ilyen piszkot ne fogjon senki...

— De hát ne ordíjon! — védte magát a takács, — hiszen ebben semmi piszkos nincs. Az volna piszkos dolog, ha a mándli egyet elnyelt volna!

Ezen aztán volt mit nevetni. Mindenki az ujszülöttet akarta látni. A plébános ur diadalmas arccal fordult Muki kántor felé és sokat jelentőleg szitá meg kezét, mintha azt mondta volna:

— Lásza, már is nyomom vagyok!

A cipész egyre szabadkozott és semmi áron sem volt hajlandó elvállalni e lelelc iránt az atyaságot. Ha adta, valaki más adta, — ő bizony nem adta.

Végre is a plébános kijelentette, hogyha ura nem akad annak a bitang pénznek, hát ő azt a nagyváradi múzeumnak adja, ahol a pénzen kívül egyéb régiségeket is elogadnak örömmel.

Most az idegesség a cipészt annyira eláruolta, hogy kénytelen volt bevallani, miszerint a kincset ő ásta ki.

A plébános örömeben alig tudott szóhoz jutni. A cipészt elnevezte derék embernek, még pedig olyan deréknek, minő több kincs ezen a világon.

S mivel a pénzt saját földjén találta, fele értékét öt teljes joggal megillette sőt meg is kapta.

Ma már nem is röstelli a dolgot s ha valakinek elmeséli, e szavakkal zárja be mondkáját:

— Az isten is úgy akarta. Bárcsak az oktanul elitkolt pénzt mindenkinek úgy az orrára forrasztaná, akkor tudom, hogy az ország embertinek jó része kampósan hordozná az orrát!

lyet e célra, de nem a fővonalon. A Városligeten is alkalmas hely volna erre a célra.

Dr. *Hoványi Gyula* a Bunyitay-ligetet különben is kicsinek tartja s még a sportnak is helyet akarnak ott kijelölni. Hiba volt a gazdasági egyesületnek is ott helyet adni. Ami megmaradt a ligetből, azt tartjuk meg s teljesítsük, ne szűkítsük. Ez okokból ellenzi, hogy a Bunyitay-ligetből adjanak telket.

Rimler Károly rámutat, hogy meddő a hosszú vita, mert ugy sem lehet most határozni a kérdésben. Egyszerűen tüzzék ki a jövő közgyűlésre.

A tárgyat kitűzték a jövő közgyűlésre.

*

A Rulikovszky-ut mentén fekvő területekre vonatkozó árverési feltételeket jóváhagyták.

A kéményseprési szabályrendeletből a kereskedelmi miniszter törölte azon részt, hogy a kéményseprők a középületeket ingyen kötelesek takarítani. A tanács javasolja, hogy a törvényhatóság írjon fel a miniszterhez az eredeti szabályrendelet jóváhagyása iránt, mert ellenkező esetben a város nem hajlja végre a szabályrendeletet.

Hosszas vita után a tanács javaslatát fogadták el.

Nogáll-utca szabályozása tárgyában a miniszter leirt s leiratában nem hagyja jóvá a város által megállapított szabályozási vonalat és tekintettel az ottani Szt. Vince intézetre, az utca szűkítését nem engedélyezi.

A városi tanács a közgyűlés előbbi határozatának fentartását javasolja s indítványozza, hogy ily irányban írjon fel a közgyűlés.

Dr. *Hoványi Gyula* rámutat az általános szabályozási terv hiányára. Ebből sok anomália keletkezett már. Kéri, hogy ezt a tervet végre valahára készítsék el. A Nogáll-utcára térve át, felhossa, hogy az utcavonal helytelenül lett megállapítva. A Nogáll-intézetbe ezernél több növendék jár naponként s ott most szűkítik a különben is keskeny utcát. Tűzbiztonság, közegészség, forgalmi érdek követeli, hogy a hibát reperálják. Az ott felépült egy házat, majd ha újra építik, beljebb lehet építeni. A tévedést így helyrehozhatják.

Köszeghy József elkészítette az általános szabályozási tervet. Nogáll-utcaak szabályozását illetően ellenkező véleményen van, mint *Hoványi Gyula*. Helyesen van megállapítva az utcavonal, mert csak alárendelt utca, nem fővonal.

Rimler Károly polgármester az ellen szóval fel, hogy a miniszter hatalmi szóval az új határvonalat állapítja meg. Ez sérti a város autonómiáját.

Rimanóczy Kálmán újabb megfontolást tart szükségesnek.

Hoványi Géza dr. helyteleníti az új utcavonalat, mert hiba volt az utca szűkítése. A kérdés felett tanácskoznunk kell. Most nem tud teljes meggyőződéssel szavazni, mert nem tudja, hogy 50—60 év múlva mit kell fizetni a telkek levágásáért. Ha most levágják a telket, tudjuk mit szavazunk meg. Legnagyobb hiba volt, mikor a főmérnök az utca megkeskenyítését javaslatba hozta. Mutassák ki, hogy milyen teherrel állunk szemben, ha most levágjuk az utcavonalat.

A többség a tanács javaslatát fogadta el. Ezután

az interpellációkra

tértek át.

Kiss Dávid a szegényügy pártolását kérte a főispántól. Majd kérdezte a polgármestert, iudított-e vizsgálatot abban, hogy a szegényügyi bizottság aktáinak egy része elveszett?

A polgármester kijelentette, hogy az akták megkerültek.

Weisz Lajos a kiugró cégtábláról szóló szabályrendelet jóváhagyásának kieszközölését sürgette. Továbbá felemlítette, hogy Szacsavay-utcán már építik a villamos vonalat, de a kertutcai keresztezésnél a csatornát még sem csináltatják meg, ami a villamos vonal üzembehelyezését megakadályozza. — Ugyancsak fel-

említette, hogy a városok egy része nem nyugdíj jogosult. Ezen sérelemeknek az orvoslását kérte.

Dr. *Hoványi Gyula* rámutat, hogy Kórház-utcán az új vasúti hid elkészült, de a város az uttestet nem rendezte, ami a szabad forgalmat gátolja. Gyors intézkedést kér.

Balogh Döme a városbázán a hivatalos órák kiírását kéri, mert ez a közönség részére is szükséges.

A polgármester válaszában a felhozott sérelemek orvoslását ígérte.

A válaszokat tudomásul vették.

Este 7 óra után a közgyűlést a főispán berekeztette.

A még hátralevő ügyek tárgyalását ma, pénteken délután folytatják.

Szenzációs fordulat a Rokszin-perben.

Öngyilkos tanu

A Rokszin-per tárgyalásában szenzációs fordulat állott be. Már tegnap elterjedt az egész városban a hír, hogy id. *Porumb Nesztorné*, aki e perben fontos tanunak volt beidézve, öngyilkossá lett. Hogy mi indíthatta a matrónát ezen tett elkövetésére, még most bizonytalan. Hozzá tartozói azt adják elő, hogy valószínűleg megzavarodott az elméje és így szánta rá magát a szörnyű tetre. Hogy mi ebből az igaz, azt a széleskörű vizsgálat hivatalos megítélni.

Tudósításunk az öngyilkosságról a következő:

Tegnap reggel fél 4 órakor id. *Porumb Nesztorné* gőz. kel lelkész megjelent a rendőrségen és izgatottan előadta, hogy felesége hajnali 3 óra körül eltűnt lakásáról és azóta nyoma veszett. A rendőrség nyomában az eltűnt urinő keresésére sietett s körülbelül reggeli 6 óra tájban *Kiss Miklós* rendőrelőőr telefonon jelentette, hogy a Széles utca végén a Körösben egy női hullát talált. A hír hallatára *Schlögl Adolf* ügyeletes rendőrtisztviselő és dr. *Barna Armin* ker. orvos kimentek a nagytemetői hullaházba, ahová már ekkor a hullát szállították. Megállapították, hogy a hulla id. *Porumb Nesztorné* és a halált vízbefulladás okozta.

Az öngyilkosság okára vonatkozólag azonban kiballgatták a férjét, id. *Porumb Nesztort*, aki azt adta elő, hogy felesége megzavarodott elmeállapotban követte el az öngyilkosságot. Mióta ugyanis fiát, *Porumb Kornél* volt illyei jegyzőt letartóztatták, azóta buskomorságnak adta magát és állandó álmatlanságban szenvedett. Az orvosok az idegbeteg asszonynak nyugalmat ajánlottak, azonban a gondos ápolás dacára is állapota folyton rosszabbodott. Az utóbbi időben még azt is hangoztatta, hogy elemészti magát.

Elme állapotát a most folyó Rokszin-per szintén nagyon megviselte. Fia és leírje súlyosan vannak vádolva e perben és most is azért jött Nagyváradon, hogy ebben a perben tanuskodjék. *Bordán Szilviusz* honvédszázados Kertutcai lakásán szállottak meg, akivel sógorsági viszonyban állanak. Folyó hó 13-án kellett volna az öngyilkosnak tanuskodni a perben de ha ezt említették előtte mindig nyugtalan volt.

Az eddigi vizsgálat az öngyilkosnak lakásáról való eltávozását a következőképpen állapította meg.

Az öngyilkoson az öngyilkosságot megelőző estén még semmi különösebbet nem tapasztalt. Kedélyesen beszélgettek egyről másról és körülbelül fél 11 óra lehetett, mikor lefeküdtek. Fél 1 órakor valami miatt felkelt az asszony, de újra visszateküdött. Ez a felkelés még megismétlődött vagy háromszor, többre a házbeliek már nem emlékeznek. Fél 3 óra tájban felébredt *Bordán* százados édesanyja, de már ekkor seho sem találta *Porumbnét*.

Hogy hol távozott a lakásból, azt eddig a

következőképpen sikerült megállapítani. Az ajtón keresztül nem távozhatott, mert az be volt zárva. Tehát az ablakon keresztül kellett távoznia, amit bizonyít az is, hogy az ablakpárkány meg van sértve és két helyen le van omolva. Továbbá a ház falán látható két fekete csik is, ami úgy származhatott, hogy kimászás-kor az öngyilkos cipője hozzáhorzsolódott.

Hogy honnan vetette bele magát az öngyilkos a vízbe, az eddig megállapítani nem lehetett. Minden valószínűség szerint a Kishid mellől...

Az öngyilkossá lett id. *Porumb Nesztorné* temetése szombaton lesz.

Az öngyilkosságra tekintettel a Rokszin-per tárgyalását hétfőre halasztották.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Április 17. A Legényegylet közgyűlése d. u. 5 órakor az egylet helyiségében.

Május 5. d. e. 11. Kath. Kőr zárúnnepélye a püspöki palotában.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **A Bmke pénzügyi osztályának ülése.** A Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület pénzügyi osztálya holnap, szombaton délután fél 6 órakor ülést tart a városháza kistermében. Az ülésen *Lukács Géza* osztály elnök fog elnökölni. Az osztály Nagyváradon létesítő szövetkezetével módosztatja fogja etárgyalni és azután megkezdni a szövetkezet felállításának munkálatait.

* **A csillagvárosiak patikát kérnek.** A belügyminiszter *Hankovits Ferenc* gyógyszerésznek megengedte, hogy a Vámház-utca elején levő gyógyszerterát a Nagy-piac térre, *Zöldfa* utca sarkára helyezhesse át. A csillagvárost lakosok tegnap száznál több aláírással kérvényt adtak be Nagyvárad városához, a melyben kéri a belügyminisztert, hogy Csillagvárosra egy új gyógyszerterát engedélyezzen, mert a patika áthelyezése folytán nem lesz közelükben gyógyszerter,

* **A Hivatalos Lapból.** A m. kir. igazságügyminiszter *Halmai Fülöp* derecskei kir. járásbírói betétszerkesztő telekkönyvvezetőt a kisújszállási kir. járásbírói, mint telekkönyvi hatóságához hivatalból kirendelte. — Ugyancsak a m. kir. igazságügyminiszter *Máthé László* berettyóújfalui kir. járásbírói betétszerkesztő irnokot a nezsideri járásbírói *Sallai László* derecskei kir. járásbírói betétszerkesztő irnokot a győri kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságához hivatalból kirendelte.

* **A piac rendben tartása.** Pár hét óta a nagyvárad Szent László-téren a tejet és tejneműeket nem a földön, hanem apró asztalokon árulják. Gerő főkapitány kezdte ezt az új és helyes rendet, de ő egy magán vállalkozónak adott ilyen asztalok kihelyezésére, aki díjat szedett azok használatáért. Ezt azonban betiltotta a tanács, mert drágította a piacot hanem a város csináltatott ilyen kis állványokat s azokat ingyen használja az elárúsító. Ez a rendszer teljesen be vált, csak azt kifogásolta a tanács, hogy az állványok éjjel nappal ott állnak a piacon, ami szépsézet szempont-

ből kifogásolható. De azért sem helyes az állványok ott hagyása, mert a csavargók éjjel ráfeküsznek, sőt egyik-másik jómadár még össze is piszkolja, ami közegészség és köztisztaság, ellenes. A tanács tehát intézkedett, hogy ezek az állványok a piaci árulás után elvitessenek a város majorba. Ez némi költségbe kerül ugyan de nagyon üdvös rendelkezés.

* **Női gőzfürdő a Rimanóczy-fürdőben.** A városi tanács örvendetesen győződött meg, hogy a Rimanóczy-féle gőzfürdő jövedelme szépen emelkedik. Tegnep elhatározta a városi tanács, hogy a gőzfürdőben átalakításokat eszközöltet, még pedig akként, hogy külön női gőzfürdőt rendez be s ezzel segít azon a hátrányos helyzeten, hogy a nők csak bizonyos napokon délután vehették igénybe a gőzfürdőt.

* **Szerencsétlenség borszállítás közben.** Keservesen adta meg az árát tegnep délután Tarcsa Zsigmond a virtuskodásának. Tarcsa ugyanis három szekeres társával Székelyhidról bort szállított Félegyházára. Utközben meredek dombon kellett a szekereknek lemenni. miért is a három első szekér fékezett, Tarcsa azonban kijelentette, hogy ő nem fékez és így is le tud jönni a dombról. Utközben a fékezetlen kocsin a hordók előre-gördültek és Tarcsa karjait összenyomták. A szerencsétlen ember állapota súlyos és csak két karjával elvesztésével lehet megmenteni az életnek.

* **Tolvaj bádogos inas.** Lengyel József bádogosmester panaszt emelt a rendőrségen Aggod György nevű tanonc ellen, mert az 5 klg súlyu vörösréz rudat és egy darab acetilen lámpát elloptott. A rendőrségen a hűtlen tanocot letartóztatta s ellene az eljárást folyamatba tette.

* **Nyári menetrend a villamoson.** Értesítjük a t. utazóközönséget, hogy f. hó 16 tól kezdődőleg a nyári menetrendünket léptetjük érvénybe, mely szerint villamos kocsijaink reggel 6 órától este 10 óráig fognak közlekedni. Az igazgatóság.

x **Hirdetmény:** A Polgári takarékpénztár r. t. új kiocsajítású részvényei az ideiglenes elismervény ellenében az intézet pénztáránál átvehetők.

x *Finom uri fehérmű és minden uri divat és kalap újdonság megérkezett*

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében április hó 15, 16, 17. és 18, a következő igen érdekes mozgókép-újdonságok lesznek bemutatva: 1. Piefke min Don Juan 2. Istenítélet vagy játék a halállal 3. Joakeny akarok lenni. 4. Pali látogatást fogad. 5. Tengermoraj. 6. Téli sport S. M. uritzben 7. Porcelán képek 8. Indián futár története. lesznek bemutatva.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap tavaszi újdonságok REICHARD ARUHÁZÁBA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók.

x **Olvassa el kérem!** ha érdekl, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos aranfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű Wolframégit és ami a régiakkal szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges aki nem akar nagy világitást hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam ezen *Wolfram égő* 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szivesen szolgálok felvilágosítással

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Fra Diavolo.
Szombat: Fra Diavolo.
Vasárnap: délután Nagymama, este Luxemburggrófia.

Fra Diavolo. Ma és holnap este opera. premier kiemelkedő eseményében lesz része a Szigligeti színház közönségének. Fra Diavolo — ez a vig és tragikus mozzanatokban gazdag, nagystilű Auber-opera — kerül színre. Fra Diavolo valamikor régen óriási sikerek emlékeztetés szeszon-slágere volt a régi nyári fabódében és a hajdani Nagyvárad színházi közönségét ma is kellemes kedves remniscenciák fűzik a régi jó idők szép estéinek muzsikájához. Könnyed, finom, zengő áriák váltakoznak a regényes életű olasz banditafőnök zenés történetében. Egyik-másik nagy dallama igéző bűbájjal csendül ki és kedves ismerősként zsong vissza hallgatója fülébe. Auber hatalmas komponáló képességének páratlan jelét adta már a Portici néma világhírű diadalt ért partitúrájával, ami ma is a halhatatlan zeneművek pantheonjába sorakozik Fra Diavoloval egyetemben. A társulat legjobb énekes és zeneértő erői szállnak sikra, hogy a mai este zavartalan, mély élvezetet szerezhessen hallgatóinak. Jegyeket már most lehet váltani.

Uj szereposztással a Luxemburg grófia. Vasárnap este ismét felcsendülnek a színpadon Luxemburg grófjának varázsos és lebilincselő erejű melódiái. Közkívánatra kerül repertoárra, mert a direktiót két nap alatt közel kétszáz kérés, unszoló, tudakoló, magasztaló és sürgető levéllel halmozta el a posta Luxemburg grófját kívánjuk hallani, mert egyetlen operett sem szerez annyira igaz, frappáns határu, folytonos és változatos gyönyörűséget, mint Lehár dalos játéka. Uj szereposztásban megy a szenzációs újdonság: Bazil herceg briliáns szerepét a társulat kitűnő szalonkomikusa Dési Alfréd alakítja. A többi főszerep is elsőrangú kiosztásban részesült: Angelát F. Károlyi Leona, Juliettet Zsigmond Anna, Brisad-t Gózon Gyula, a grótot Asszonyi László jeleníti.

TÁVIRATOK.

Vilmos császár látogatása.

Bécs, április 14. Vilmos német császár legközelebb meglátogatja uralkodónkat. A látogatás valószínűleg május közepén lesz.

Az új gyakovári püspök.

Zágráb, ápr. 14. Az Ozbor szerint egészen bizonyos, hogy Krapácot nevezik ki gyakovári püspöknek. A kinevező kézirat már Krapác kezében van s eddig azért nem tették közzé, mert megérkezése és közzététele között a szokásos tizenkilenc napnak el kell mulni.

Az albán fölkelés.

Üszküb, ápr. Prisztiniába újabb csapatokat küldenek. Az összes zászlóalj Verizoviv és Prisztina körül gyülekeznek, ahonnan a további csapatok megérkezése után a fölkelők ellen fog-

nak vonulni. Az albánok egyelőre visszavonultak és nyugodtan viselkednek. A fölkelést a Konstantinápolyban élő albán vezérek készítették elő.

Itélet a Marcelli ügyben.

Budapest, április 14. Marcelli ügyében tegnep kihirdették az itéletet. Az itéletre Marcelli kijelentette, hogy a telmentő, azonban még nem tekinthető véglegesnek mert a bölcsészeti kar felülbirálata hátra van. A bölcsészeti kar szombaton fogja felülbírálni az itéletet.

Roosevelt Pozsonyban.

Pozsony, április 14. Apponyi Albert gróf megkereste ma Pozsony város polgármesterét, hogy Roosevelt fogadtatása iránt a kellő intézkedéseket foganatosítsa Roosevelt Apponyinak lesz a vendége.

Aranytolvajok.

Kassa, április 14. Hakturudai erdélyi arany bányából évek óta lopják a román munkások az aranyat. Az eddigi vizsgálat szerint a kár meghaladja a félmillió koronát. A lopásra a román lelkészek készítik a munkásokat.

A szultán betegsége.

Konstaetinápoly, ápr. 14. Palota körökből nyert értesülés szerint a szultán betegsége nagyon komoly. A szultán, aki gyomorbaja miatt két napot a háremben töltött, tegnep nagyobb sétát tett.

Titokzatos elgázolás.

Budapest, április 14. Ma este 7 órakor az 1504. sz. gyorsvonat kerekein véres husdarabokat és emberi testrészeket találtak. A megindított vizsgálat még nem tudta megállapítani a borzalmas felfedezés okát.

A braganzai herceg váltói.

Berlin, április 14. Az Itteni törvényesék elhatározta, hogy az Efferald Nimes lonoonti társaság igazgatója és vádlottársai ellen, akik Ferenc József braganzai herceg váltóival üzérkedtek, megtartja a végtárgyalást. Vádolva vannak Glarke, az imént említett londoni társaság igazgatója, Lesenberg kereskedő, Toltz ügynök volt főhadnagy és Rötzel ügynök. Az ügyészség Clarket csalással, a többi csalás kísérletével vádolja. Az összes vádlottak kijelentették, hogy jóhiszeműen jártak el. A braganzai herceg kijelentette, hogy meg fog jelenni a végtárgyaláson.

A nagy sztrájk.

Marseille, ápr. 14. A lajstromozott tengerészek este tartott gyűlésükön elhatározták, hogy egyedül folytatják a sztrájkot és a többi munkásegysületeket felszólították, hogy munkába álljanak ismét.

Merénylet a francia miniszterelnök ellen.

Páris, április 14. A Briand miniszterelnök ellen tervezett gyilkossági merényletről a lapok még a következő rész-

eteket jelentik: A letartóztatott Dupanill esztorgályos-segéd harminc éves és lyoni születésű. Zsebében a következő táviratot találták, amely kétségtelenül összefüggésben van az általa tervezett merénnyel.

A tőzsdejték áldozata.

Jászberény, ápr. 14. Lusztig Hermann duszgazdag jászberényi gabonakereskedő egy tegnap délután vett börzei távirat következtében, mert kötésein sokat vesztett revolverből több golyót röpített agyába. A gyorsan hívott orvosok véleménye szerint életbenmaradásához nincs remény.

Igazságszolgáltatás.

Ügyvéd a vádlottak padján.

A Rokszin-per tárgyalásában szenzációs fordulat állott be. Lapunk más helyén közöljük, hogy a perbe beidézték egyik főtanu, id. *Porumb* Nesztorné öngyilkosságát követett el. Ennek tolytán a kir. törvényszék a tárgyalást hétfőig elhalasztotta.

De egy másik nagy szenzáció is történt tegnap a Rokszin-perben. Dr. *Barb* Parthém járásbíró, harmadrendű vádlott ugyanis bejelentette, hogy tegnapelőtt, mikor a tárgyalásról hazamenet, megszólította őt *Rosenberg* Mátyás nagyváradi fakereskedő, akit ő azelőtt sohasem ismert és előadta neki a következőket:

Szerdán este fél hétkor, mikor a tárgyalásnak vége volt, távozása alkalmával a folyosón véletlenül éppen id. *Porumb* Nesztor és *Porumb* Mária mellé került. Minthogy jól beszél a román nyelvet, teljesen megértette a párbeszédet, amely id. *Porumb* Nesztor és nővére, *Porumb* Mária között lefolyt.

E szerint *Porumb* Mária azt mondta id. *Porumb* Nesztornak:

— Ugy-e jól vallo'tam?

Mire id. *Porumb* Nesztor így felelt:

— Te jól vallottái, de attól félek, hogy a többi tanuk nem fognak úgy vallani, mint Nesztor (dr. *Porumb* Nesztor) őket kitanította.

Barb Parthém ezek alapján kérte *Rosenberg* Mátyás kihallgatását arra, hogy tényleg megtörtént-e ezen párbeszéd.

A törvényszék erre vonatkozólag úgy határozott, hogy a kihallgatásra nézve majd csak akkor fog határozni, mikor a tárgyaláson id. *Porumb* Nesztor is jelen lesz.

A törvényszék ezután még *Venter* Gábor tanu kihallgatására intézkedett, aki Nagybárdon súlyos betegen fekszik és így a tárgyalásra bejönni nem tud.

A tárgyalás csak hétfőn fog újra megkezdődni.

KÖZGAZDASÁG.

A selyemtenyésztés Biharmegyében.

A háziiparok egyik fontos ága kétségtelenül a selyemtenyésztés. Nálunk Magyarországon dacára annak, hogy a hatóságok mindent elkövetnek ennek a fontos iparágak fellendítése érdekében mégsem áll azon a színvonalon a selyemtenyésztés mint más országokban, ahol

pedig sokkal kedvezőtlenebb körülmények vannak. Ennek a kevésbé jó eredménynek oka a nép nemtörődömsége. Nem tudják kellőleg mérlegelni az iparág fontosságát és azt hajtják állandóan, hogy nincs arányban a kereset azzal a sok balra munkával, amit a selyemtenyésztés megkíván. Ebben a téves felfogásban egyáltalán nincs igazuk, mert ha nagy mennyiségben termelik a selymet, úgy az egyike a legjobb keresetforrásoknak.

A földmivelésügyi kormány nagy súlyt fektet a selyemtenyésztésre s azon törekszik, hogy a magyar selyem világgiacon találjon és ott minden tekintetben kiállja a versenyt. Ezért igen nagy áldozatokat hoz, mert tudja, hogy ha még most nem is, de rövid idő múlva elérni célját. Előttük tekszik a földmivelésügyi miniszterium jelentése a selyemtenyésztésről. A jelentés igen tekintélyes helyen foglalkozik Bihar megyével. — A jelentés statisztikai táblázatai elég szép fejlődését mutatják benne az iparágak. A szerint míg 1880-ban egyáltalán nem volt selyemtenyésztésünk, addig az elmúlt 1909-ben már 224 termelő volt 3631 kg. selyemgubót termeltek 7634 K 55 fill. értékkel. Átlag esett egy termelőre 34 kor. 8 fillér. A legmagasabb kereset volt Téeyi Gyula szentjánosi lakosé, aki 230 koronát 26 fillért keresett. A bármily haladást is feltüntető számadatok még mindég nem elégitik ki azokat a kívánalmakat, melyeket ilyen nagy vármegyéhez fűzhetünk.

A lakosság az eperfák tenyésztésére nem fordít kellő gondot s így természetesen nem táplálhatja a selyemhernyókat sem kellőleg.

Ezen a téren különben az elmúlt évben Bihar vármegye törvényhatósága igen fontos és hatásos intézkedéseket tett. Elrendelte ugyanis, hogy a községekben lévő eperfákról a községek számolni tartoznak. Jelenleg a megyében összesen 3400 négyszögöl terület van eperfával beültetve, mely területet a községek gondoznak.

Ezen kívül természetesen van még igen sok eperfás udvar magántulajdonosok kezében. Szóval ezen a téren a biztató jövő ígérkezik amivel magától érthetőleg a selyemtenyésztés aránya is növekedni fog.

Ha a nép kellőleg fel lesz világosítva az iparág előnyeiről úgy nem fogja nagyobb tekinteni annak hátrányait és akkor a selyemtenyésztésnek Biharban szép jövő ígérkezik. Mindenesetre fel kell karolni a selyemtenyésztés ügyét és akkor a legközelebbi jelentés már kedvezőbb lesz.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonátőzsde határidői.

Budapest, április 15.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 60 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909	7.86

Értékdőzsde.

Délután 4 órakor. —

Oszták hitelbank részvény	534.—
Oszták magyar államvasuti részvény	736.75

Leszámitoló bank	—	—	482.—
Rimamurányi	—	—	572.—
Oszták-m. államvasuti részv.	—	—	697.50
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1910. április 15.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	340.—

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

(Folytatás.)

27

— Legyen üdvöz, gróf! Alnoid gróf! — mondá egy oly jószívű mosolygós, minővel az uralkodók nem igen szokták ataválóikat boldogítani. Egy hét előtt visszavártuk őnt Montarbasról s már csaknem lemondtuk róla. De Polignac asszony esküdözött, hogy őnt saját farkasai ették meg a hóban. En azonban vadásztam Rambouilletben s ismerem annak bájjait, — így nem féltettem az őn biztonságát.

A gróf mélyen meghajolt és félénken vetett egy pillantást a királyné arcára. Az udvar mindent tudott.

Hallott volna már valamin a királyné Rózsikáról? Mit jelentsen mind ez? A királyné szeméi oly gyöngéden találtak az ővével, hogy Montarbas fejét kezdte elveszíteni.

— Csak a kéjenszerűség akadályozhatott meg abban, hogy visszatérjek a felséged szolgálatára lenni, — felelé. A kegyed hű szolgál, asszonyom, csupán jelentének napsugaraiban élhetnek igazán.

— On, úgy látszik, e nélkül is nagyon jól mulatta magát, uram, nevetett a királyné, még ilyen téli időben is. On nem úgy néz ki, miut az árnyékban hernádnak indult virág. De a farkasok. En soha sem vadásztam farkasokra. Mondja meg, hányat őlt meg azóta, hogy havazni kezdett?

— Ha felséged az én szerény érdomet egy látogatásával tisztelné meg, — viszonzá, — a legpompásabb farkasvadászatot láthatná. Huszankint hullának el felséged lábainál, mint uruk büszke volna meghalni ott, ha ez csak a legkisebb gyönyört nyujtaná felségednek!

— Sokkal kevésbé valószínű dolgok is bekövetkeztek, — szólt a király, inkább meglepette mint örövendő, néhány édes zavának hatása fölött. — Egy fekete farkas bőre jó meleg takarót képezne számomra.

— Kegyeskedik elfogadni felséged egyet legodaadóbb szolgájától? — meghajolva még egyszer, úgy hogy ajkával a királyné ruháját érinthet s oly halk és sokatmondó kifejezéssel hozzátéve, hogy szavai szemtelenségé lettek:

— S ha majd Európa legszebb asszonyát körül fogja, lebecsátkozik-e majd annyira, hogy neam emlékezik?

Mély megváltozott hangon jött a hideg és metsző válasz.

— Bizonyyára, monsieur, annál is inkább, mert őn meglepedkezett magáról. Elmehet, nem várom, hogy újra lássam, míg az udvar Versaillesben marad.

(Folyt. köv.)

Dr. VUOSKIOS GYULA.

Egyszeri használat meggyőz mindenkit, hogy a

Gyöngy

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPO GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy

szappan

míndig egyenlő minőségben lesz előállítva.

Használata minden tisztítási célra és mindennemű mosáshoz a legkiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-utca) ezenkívül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretvászappan stb.) valamint KÓKUSZSIR, CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb mennyiség vételénél is EREDETI GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-gyümölcs nagykereskedő üzletét február hó 1-én **Sas palota** Oláh hentesel szemben helyezte át Kossuth-u. oldal.

Aszódi

trieszti kávé, tea és angol rum aruházánál a 8 féle zamatu pörkölt kávé legjobb, legolcsóbb Kossuth-u. villamos motorüzemű kávépörkölőjébe.

Aszódinál

Kossuth-utca, kakao és csokoládé vásár megkezdődött nagyban és kicsinyben olcsó árért. 2 kgr. kuba és gyöngykávé bérmentve 3 fnt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzervek nagyban gyári áron. Zsur csemegéket nagyban és kicsinyben olcsó árban. Aszódinál Kossuth-utca. Cukrásztorták kaphatók.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert-utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát ujonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáttermésű boraimat mérsékelt árakon bocsátom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtatnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Egy százves hegedű eladó.

Szacsavay-u. 24. házfelügyelőnél.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgállok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

500 izzólámpa **darabja 72 fillér,**

tehát **5** százalék kartell áron alul.

Az **500** izzólámpa **különlegességek,** fényképezési lámpák, ugyancsak **legolcsóbb** áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk **villamos motorokat**

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Értesítés.

Tisztelettel hozom a hölgyközönség tudomására, hogy
áruházam megnyitottam.

Szilágyi Ernő

Nagyvárad, Rákóci-ut 3. sz.

(Weiszlovits-ház.)

Áruházam főbb cikkei: Selyem, csipke, szalag és mindennemű ruha, kalap-diszek és összes hozzávalók.

Nagy raktárt tartok: különleges nőiruha-kelmékből, himzett batistokból, női harisnya és cérna kegyűkből.

Valódi francia bőrkegyűkből óriási választék.

Ruhavásznak

gyönyörű kivitelben és színekben

FLEGMANNÁL

Bémer-tér.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll 4 szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó mellék helyiségekből

május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca 4. szám.

Tarsoly és Risztó

különlegességek vaskereskedése
NAGYVÁRAD, Rákóci-ut.

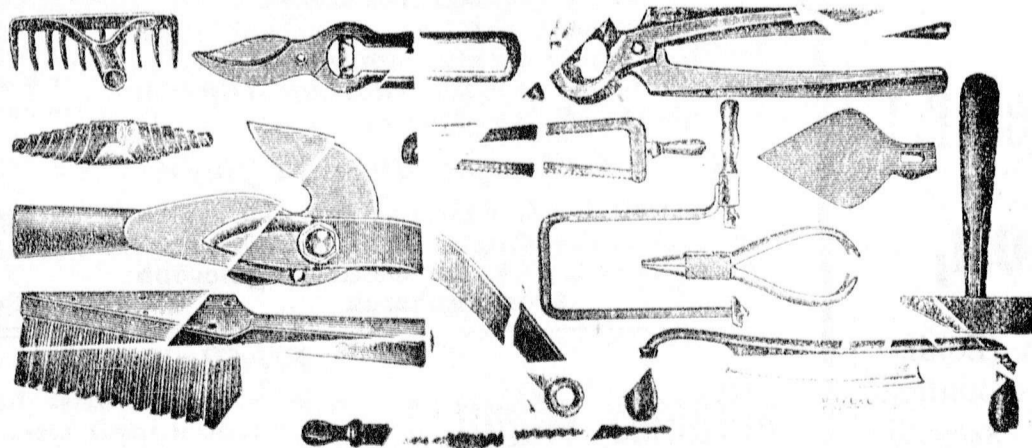
Kerti szerszámok

melyek készen benyelezve is nagy választékban kaphatók.

Metsző- és

hernyózó ollók

legjobb minőségben.

Mérlegek

sárgaréz tányérral vagy márvány lappal

és **súlyok**

állami hitelesítéssel minden nagyságban.

M. kir. lőporáruda

s mindennemű töltények, vadászati felszerelések és vadászfegyverek raktára.